

РОЛЬ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ БЕЗПЕЧНОСТІ В ЕКОНОМІЧНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Історія розвитку суспільства показала, що нехтування безпекою може призвести до серйозних негативних наслідків і навіть трагедій, тому досягнення належного рівня безпеки життєдіяльності можливе лише за умови високої культури та обізнаності всього населення держави. На межі тисячоліть постала реальна проблема виживання людства загалом. У зв'язку з означеним освіта покликана взяти на себе роль національного ресурсу оновлення суспільного життя, роль механізму управління соціальним розвитком та безпекою.

Аналізуючи різні дослідження, можна зробити висновок, що єдиного поняття «компетентність» поки ще не існує.

Зазвичай, це поняття розглядають як інтегральну багатокomпонентну особистісну якість, що «засвідчує здатність і готовність вирішувати проблеми, які виникають у процесі життя і професійної діяльності, з використанням знань, досвіду, індивідуальних здібностей» [2, с. 324].

Компетентісно-професійний підхід у вищій освіті передбачає особливу організацію педагогічного процесу закладу вищої освіти. Посилюється практичний, міжпредметний, прикладний аспект освіти. Це досягається не за рахунок уведення нових навчальних дисциплін чи збільшення їх обсягу, а за рахунок їх змістової переорієнтації:

- від «декларативних» знань – знати «що»;
- до процедурних – знати «для чого і чому».

Особливість сучасного підходу до вирішення проблем суспільної безпеки полягає в тому, що він охоплює всі складові процесу управління: якість, культуру, дисципліну праці, екологічну та промислову безпеку тощо.

Парадоксальність ситуацій в Україні полягає у тому, що при надлишку фахівців з вищою освітою, економіка відчуває гостру нестачу кваліфікованих спеціалістів, здатних виконувати певні професійні і соціальні функції. З огляду на це найпоширенішими підходами у дослідженні компетентності є соціально-психологічний та професійний.

Важливим чинником формування знань з безпеки життєдіяльності є створення умов для усвідомлення необхідності створення безпечних умов власної життєдіяльності і, зокрема, під час отримання освіти.

Це зумовлено:

✓ *по-перше*, інтенсифікацією навантаження інформаційним потоком і соціально-економічним тиском, спричиненим змінами в суспільній діяльності, що значно впливають на фізичний, психічний стан і розуміння власного соціального положення студентів;

✓ *по-друге*, необхідністю формування компетенцій у сфері безпеки життєдіяльності й підготовки фахівців, які здатні до безпечної діяльності та прийняття об'єктивних і раціональних рішень у повсякденній та професійній діяльності.

Освіта має бути безпечною за своїм змістом, технологією і формами організації управління. Для організації ефективного отримання вищої освіти доцільно включити такі підходи щодо формування знань з безпеки життєдіяльності в студентів: забезпечення усвідомлення студентом у сучасному суспільстві як особистості, що дозволить забезпечити процес формування знань з безпеки життєдіяльності, а освітньому закладу дозволить сформувати позитивну характеристику та авторитетне положення в освітній галузі; усвідомлення студентом необхідності убезпечення власної діяльності під час навчання відносно всіх компонентів навчально-виховного процесу, що також закладе підґрунтя для безпечної життєдіяльності освітньої установи; забезпечення відкритості й вільного доступу до інформації про стан освітнього процесу формування знань з безпеки життєдіяльності в студентів; формування у студентів самомотивації з освоєння принципів безпечної життєдіяльності;

отримання освіти на умовах взаємної згоди й відповідальності студента, спільноти й держави щодо забезпечення безпечної життєдіяльності всіх учасників навчального процесу [1].

Актуальність формування компетентностей, знань, умінь і навичок з безпеки життєдіяльності в студентів вищих навчальних закладів як на етапі здобуття освіти, так і під час трудової та повсякденної діяльності в майбутньому, що зумовлено зростанням кількості та небезпеки екологічних і техногенних катастроф, які створюють потребу пошуку нових принципів співіснування людини з довкіллям [3].

Відповідно до цього, випускники закладів вищої освіти повинні мати світогляд, рівень якого дозволяє їм орієнтуватися у швидкозмінному середовищі, аналізувати небезпечні об'єкти та явища в усіх їхніх проявах, оцінювати ризики, прогнозувати найближчі й віддалені наслідки надзвичайних ситуацій; уміти орієнтуватися в небезпечних ситуаціях, захистити себе та своїх близьких від їхніх несприятливих впливів.

Важливо сформувати в майбутніх фахівців потребу формування компетентності з безпечної життєдіяльності протягом усього життя. Тоді сучасне суспільство споживання зможе рухатися в напрямку створення суспільства особистостей безпечного типу, що керуються розумом, а головна роль у цьому процесі належить освітній галузі та закладам вищої освіти зокрема.

Список використаних джерел:

1. Дем'яненко Н. М. Концепція компетентісно-професійного підходу в підготовці викладача вищого навчального закладу / Н. М. Дем'яненко // Реалізація європейського досвіду компетентісного підходу у вищій школі України: матеріали методологічного семінару. – К.: Педагогічна думка, 2009.

2. Кобилянська І. М. Формування у майбутніх фахівців-економістів культури безпеки / І. М. Кобилянська, О. В. Кобилянський // Наукові записки. – Кіровоград : РВВ КДПУ імені В. Винниченка, 2015. – С. 42-49.

3. Кулалаєва Н. В. Виховна складова педагогіки безпеки : [монографія] / Н. В. Кулалаєва, В. О. Михайлюк, О. А. Мармазинський. – Миколаїв : НУК, 2013. – 354 с.